

Rådighedsbeløb i forlængelse af kontanthjælpsreformen og konsekvenser for borgere og bolig

25/3866 Åben Sag

Sagsgang

SB

Sagsfremstilling

Arbejdsmarkedsudvalget behandlede 18. december 2025 sagen ”Drøftelse af rådighedsbeløb som følge af kontanthjælpsreformen” med den protokollering, at ”Udvalget ønsker en sag, som i forlængelse af kontanthjælpsreformen belyser konsekvenserne for borgerne ved ændringer i rådighedsbeløbet. Desuden ønskes belyst, hvordan der i øvrigt kan arbejdes med at imødegå mulige negative konsekvenser af kontanthjælpsreformen som fx hjemløshed; herunder ønskes det undersøgt, om der i kommunen er et tilstrækkeligt antal passende boliger til rådighed.” På møde 7. april 2026 blev sagen udskudt til dette møde.

Sagen belyser, hvordan ændringer i rådighedsbeløbet påvirker borgerens mulighed for støtte til bolig eller fx hjælpemidler. Samtidig gives eksempler på ledige lejemøbler i kommunen pr. februar 2026. Sagen skal ses i sammenhæng med sagen ”Belysning af barrierer og muligheder i forbindelse med Housing First og overgangen til egen bolig” på nærværende dagsorden, der beskriver mulige tiltag for at imødegå hjemløshed.

Med kontanthjælpsreformen blev der pr. 1. juli 2025 indført en ny satsstruktur, som differentierer ydelsen efter alder og beskæftigelsestilknytning. Reformen indebærer, at ydelsesniveauet for en betydelig del af modtagerne blev reduceret som følge af afskaffelsen af en række satser og særregler. For enkelte grupper er ydelsen uændret eller forhøjet, men hovedvirkningen er et lavere ydelsesniveau for mange modtagere. Generelt kan man sige, at jo ringere tilknytningen er til arbejdsmarkedet, jo lavere er kontanthjælpen.

Rådighedsbeløbet er det beløb, en borger har til rådighed til almindelige daglige udgifter, når faste og nødvendige udgifter som husleje, varme, el, forsikringer og internet er betalt. Kommunen anvender aktuelt, som et flertal af kommuner, et vejledende rådighedsbeløb for at sikre en ensartet og transparent vurdering af borgerens økonomiske situation. Beløbet fungerer som et fagligt udgangspunkt i forbindelse med behandlingen af ansøgninger om enkelttydelser efter aktivlovens §

81 samt ved vurderingen af borgerens boligøkonomi; herunder om den eksisterende boligudgift vurderes økonomisk bæredygtig på kort og længere sigt. Afgørelser skal imidlertid altid baseres på en konkret og individuel vurdering, hvor både beregning af rådighedsbeløbet og dets vægtning i sagen skal fremgå eksplicit. Et lavt rådighedsbeløb kan medføre, at kommunen vejleder borgeren om at finde en mere økonomisk hensigtsmæssig bolig, da økonomien ellers ikke er økonomisk bæredygtig.

Det gældende vejledende rådighedsbeløb i Norddjurs Kommune er 5.473 kr. pr. måned. Et rådighedsbeløb under det vejledende niveau betyder, at borgeren ikke forventes at kunne spare op til uforudsete udgifter. Dette påvirker både vurderingen af boligbetalingsevnen og adgangen til enkeltydelser. Nedenfor vises, at en del af målgruppen befinder sig på grund- og mindstesats, hvor betalingsevnen ift. husleje er begrænset og derfor særligt påvirket af rådighedsbeløbets størrelse.

Tabel 1 – Antal borgere fordelt på kontanthjælpssatser

Kontanthjælp	Antal udbetalinger i januar 2026	Bruttosats
Forhøjet sats	239	13.060 kr.
Grundsats	167	7.529 kr.
Hjemmeboende	77	3.057 kr.
Mindstesats	130	7.095 kr.
Mindstesats under integrationsprogram	60	7.095 kr.
Mindstesats, hjemmeboende u. int. prg.	4	3.057 kr.
I alt	677	

Kilde: Forvaltningens opgørelse pr. 23. februar 2026

En nedsættelse af rådighedsbeløbet vil betyde, at flere borgere vurderes at kunne betale deres boligudgifter, og at de oftere vil få afslag på enkeltydelser, fordi de vurderes at kunne spare op. Det medfører samlet set reducerede kommunale udgifter til både enkeltydelser og boligrelaterede indsatser. Omvendt vil en forhøjelse af rådighedsbeløbet betyde, at færre borgere vurderes at kunne betale deres boligudgifter, og at flere dermed vil være berettiget til enkeltydelser. Dette øger kommunens udgifter til enkeltydelser og skaber et større behov for boligunderstøttende indsatser som flyttehjælp og indskud.

Forvaltningen har i februar 2026 afsøgt ledige lejeboliger forskellige steder i kommunen. Nedenfor vises eksempler på tre relevante boliger, der vurderes at være økonomisk passende for borgere i målgruppen.

Tabel 2 – Eksempler på ledige lejeboliger

By	Husleje pr. md. DKK	M ₂	Værelser	Indskud DKK	Udlejer
Grenaa	4.730	76	2	16.000	B45
Trustrup	2.700	50	2	14.000	Privat
Allingåbro	3.500	64	2	10.500	Privat

Kilde: Forvaltningens søgning 13. februar 2026

Vurdering af rådighedsbeløbet

Der er ikke fastsat krav om rådighedsbeløb i lovgivningen, og et vejledende rådighedsbeløb indebærer en risiko for at sætte skøn under regel, idet vurderingen i den enkelte sag i praksis kan forskydes fra en konkret og individuel vurdering til afgørelser baseret på en fast beløbsmæssig grænse. Ved behandling af sager om kontanthjælp og supplerende hjælp skal kommunen altid foretage en konkret og individuel vurdering af borgerens samlede økonomiske situation, og en fast grænse for rådighedsbeløb må ikke anvendes som afgørende kriterium. En praksis, hvor rådighedsbeløbet tillægges afgørende vægt, kan imidlertid medføre, at andre saglige hensyn end de rent økonomiske tillægges mindre betydning, fx om et hjælpemiddel er afgørende for borgerens mulighed for at komme i beskæftigelse, eller om borgeren har behov for en bestemt boligtype i en situation med hjemmeboende børn.

Forslag til kriterier som alternativ til et rådighedsbeløb

Udvalget kan beslutte at afskaffe rådighedsbeløbet. Hvis det afskaffes som styringsredskab, kan vurderingen i stedet baseres på en samlet helhedsvurdering, hvor der lægges vægt på følgende hovedkriterier:

1. Borgerens faktiske faste udgifter, herunder husleje, varme, el, transport, forsikringer, medicin samt øvrige nødvendige udgifter, som kan variere betydeligt mellem borgere.

2. Variable og uforudsigelige udgifter, fx ekstra sundhedsudgifter, nødvendige reparationer eller særlige behov, der kan opstå i kortere eller længere perioder.
3. Husstandens samlede situation, herunder antal børn, forsørgerstatus, samlede indtægter i husstanden samt eventuelle særlige behov hos børn eller voksne i husstanden.
4. Borgerens indtægter og økonomiske råderum, herunder kontanthjælp, øvrige ydelser, eventuelle supplerende indtægter og formue. I denne vurdering indgår en konkret afvejning af borgerens betalingsevne og -vilje samt borgerens tidligere økonomiske historik, herunder hvad borgeren tidligere har kunnet klare sig for.
5. Særlige personlige eller sociale forhold, som påvirker borgerens mulighed for at håndtere egen økonomi, fx sygdom, handicap, psykiske udfordringer eller manglende netværk. Dette er særligt relevant ved vurderingen af, om borgeren har haft reel mulighed for at spare op til en forudsigelig udgift.
6. Tidsperspektivet for de økonomiske udfordringer, herunder om der er tale om midlertidige eller længerevarende vanskeligheder, samt om der er lagt en tværgående plan på social- og arbejdsmarkedsområdet med henblik på fremtidig beskæftigelse.
7. Niveauet for den ansøgte hjælp, herunder om der søges om støtte til en bolig af passende pris og størrelse. Vurderingen omfatter således ikke alene boligudgiften, men også boligens omfang i forhold til husstandens behov.

Sammenhæng til andre politikker/strategier og fagområder

Sagen skal ses i sammenhæng med sagen Belysning af barrierer og muligheder i forbindelse med Housing First og overgangen til egen bolig på nærværende dagsorden.

Økonomiske konsekvenser

En eventuel fjernelse af rådighedsbeløbet vil medføre øget pres på enkeltydelser og boligrelaterede udgifter. Det vil tilsvarende forlænge og komplicere sagsbehandlingstiden. Modsat vil det fremme muligheden for hurtigere indflytning og dermed en reduktion af udgiften på forsorgshjem.

Lovgrundlag

Lov om aktiv socialpolitik.

Indstilling

Arbejdsmarkedschefen indstiller, at Social- og Beskæftigelsesudvalget

1. drøfter behovet for et rådighedsbeløb.

2. - såfremt udvalget vælger at fjerne rådighedsbeløbet -
 - a. godkender de i sagen foreslåede kriterier som sagligt grundlag for at søge hjælp
 - b. pålægger forvaltningen at følge udviklingen i udgifter i 2027 til brug for budget 2028.
3. - såfremt udvalget beslutter et rådighedsbeløb - fastsætter et niveau omkring 4.000 kr. som en hensigtsmæssig balance mellem borgerens mulighed for at få enkelttydelser og at fastholde en bolig.

Beslutning i Social- og Beskæftigelsesudvalget den 11-05-2026

Ad. 1. Drøftet.

Ad. 2.

- a. Godkendt. Udvalget ønsker at følge, hvordan de ovennævnte 7 hovedkriterier finder anvendelse.
- b. Udvalget ønsker at følge udviklingen i udgifter løbende; første gang i forbindelse med 3. budgetopfølgning 2026.

Ad. 3. Udvalget har besluttet at fjerne rådighedsbeløbet.

Afbud:

Diana Therese Mikkelsen (Æ)

Thomas Rasmussen (Løsgænger)

Bilag: